

Οι εκδόσεις ΠΟΛΙΣ ακολουθούν το μονοτονικό σύστημα.
Η υιοθέτηση του πολυτονικού για τη συγκεκριμένη έκδοση
οφείλεται σε επιλογή τού Ν.Μ. Σκουτερόπουλου.

Πολιτεία

ϑα

μακέτα εξωφύλλου-σχεδιασμός έκδοσης:

Μαρία Τσουμαχίδου

διόρθωση: Δήμητρα Τουλάτου

στοιχειοθεσία-σελιδοποίηση: Αναστασία Σπανιολέτου

Τυπώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2002

© 2002, Ν.Μ. Σκουτερόπουλος και εκδόσεις ΠΟΛΙΣ
Ομήρου 32, 106 72 Αθήνα, τηλ.: 36 43 382, fax: 36 36 501
e-mail: polis@ath.forthnet.gr

ISBN: 960-8132-71-1

ΠΛΑΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ϑα

ΕΙΣ. ΣΗΜΕΙΩΜΑ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΕΡΜ. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ
Ν.Μ. ΣΚΟΥΤΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

5 Καὶ τοῦτο μὲν γ', ἔφη, ὀρθῶς· ἀλλὰ πῶς αὐτὸ λέγεις;
Οὐδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, ῥαδίως πρὸς γε ἄλλον· σὲ δὲ οἶμαι
ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε.

Τὸ ποῖον;

Ἐπειδὴ ἔστιν ἐναντίον καλὸν αἰσχροῦ, δύο αὐτὸ εἶναι.

476 Πῶς δ' οὐ;

Οὐκοῦν ἐπειδὴ δύο, καὶ ἓν ἐκάτερον;

Καὶ τοῦτο.

Καὶ περὶ δὴ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ

5 καὶ πάντων τῶν εἰδῶν περὶ ὃ αὐτὸς λόγος, αὐτὸ μὲν ἓν
ἕκαστον εἶναι, τῇ δὲ τῶν πράξεων καὶ σωματίων καὶ ἀλλήλων
κοινωνίᾳ πανταχοῦ φανταζόμενα πολλὰ φαίνεσθαι ἕκαστον.

Ἐπισημασθε, ἔφη, λέγεις.

10 Ταῦτη τοῖνον, ἦν δ' ἐγώ, διαιρῶ, χωρὶς μὲν οὐς νυνδὴ
ἔλεγε φιλοθεάμονάς τε καὶ φιλοτέχνους καὶ πρακτικούς,
b καὶ χωρὶς αὐτῶν περὶ ὧν ὁ λόγος, οὐς μόνους ἂν τις ὀρθῶς
προσεΐποι φιλοσόφους.

Πῶς, ἔφη, λέγεις;

5 Οἱ μὲν που, ἦν δ' ἐγώ, φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες τὰς
τε καλὰς φωνὰς ἀσπάζονται καὶ χροῖας καὶ σχήματα καὶ
πάντα τὰ ἐκ τῶν τοιούτων δημιουργούμενα, αὐτοῦ δὲ τοῦ
καλοῦ ἀδύνατος αὐτῶν ἢ διάνοια τὴν φύσιν ἰδεῖν τε καὶ
ἀσπασσῆναι.

Ἔχει γὰρ οὖν δὴ, ἔφη, οὕτως.

10 Οἱ δὲ δὴ ἐπ' αὐτὸ τὸ καλὸν δυνατοὶ εἶναι τε καὶ ὁρᾶν
καθ' αὐτὸ ἄρα οὐ σπάνιοι ἂν εἴεν;

c Καὶ μάλα.

5 Ὅσον καλὰ μὲν πράγματα νομίζων, αὐτὸ δὲ κάλλος
μήτε νομίζων μήτε, ἂν τις ἠγῆται ἐπὶ τὴν γνώσιν αὐτοῦ,
δυνάμενος ἔπεσθαι, ὅναρ ἢ ὕπαρ δοκεῖ σοι ζῆν; σκόπει δέ.
τὸ ὄνειρώττειν ἄρα οὐ τόδε ἐστίν, ἐάντε ἐν ὕπνῳ τις ἐάντ'
ἐγρηγορῶς τὸ ὁμοίον τῷ μὴ ὁμοίον ἀλλ' αὐτὸ ἠγῆται εἶναι
ὅ ἕοικεν;

Αὐτὸ εἶναι βέβαια σωστό, εἶπε· πῶς τὸ ἐννοεῖς ὁμως;

Δὲν θὰ μοῦ ἦταν, εἶπα ἐγώ, καθόλου εὐκόλο νὰ τὸ ἐξηγήσω σὲ κάποιον
ἄλλο· ἐσὺ ὁμως θὰ συμφωνήσεις, νομίζω, μαζί μου σὲ τοῦτο.

[476a] Σὲ ποιό;

Ἐπειδὴ τὸ ὠραῖο εἶναι ἀντίθετο στὸ ἄσχημο, αὐτὰ εἶναι δύο.

Αὐτονόητο.

Κι ἐπειδὴ εἶναι δύο, καθένα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἓνα.

Κι αὐτὸ σωστό.

Καὶ τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ τὸ δίκαιο καὶ τὸ ἀδικο καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ καὶ
γιὰ ὅλα τὰ εἶδη· καθένα τους εἶναι καθαυτὸ ἓνα, καθὼς ὁμως παρουσιάζον-
ται παντοῦ ἀνάμικτα μὲ πράξεις καὶ μὲ σώματα καὶ ἀναμεταξύ τους τὸ ἓνα μὲ
τὸ ἄλλο, ἐμφανίζονται παντοῦ καὶ φαίνονται σὰν νὰ ἦταν πολλά.

Σωστά, εἶπε, τὸ λέξ.

Ἐγὼ λοιπὸν κάνω τὴν ἀκολουθὴ διάκριση. Ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ βάζω
αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους τώρα δὲ ἔλεγεσ ὅτι τοὺς ἀρέσει νὰ παρακολουθοῦν
θεάματα, αὐτοὺς ποὺ ἀγαποῦν τὴν τέχνη, ἐπίσης τοὺς πρακτικούς ἀνθρώ-
πους, [b] καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, χωριστά, αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους μιλάμε, τοὺς
μόνους ποὺ θὰ ἄξιζε νὰ τοὺς ἀποκαλέσει κανεὶς φιλοσόφους.

Πῶς τὸ ἐννοεῖς αὐτό;

Ἐκεῖνοι, εἶπα ἐγώ, ποὺ τοὺς ἀρέσουν τὰ ἀκούσματα καὶ τὰ θεάματα κατὰ
κάποιον τρόπο θαυμάζουν τὶς ὁμορφες φωνές καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήμα-
τα καὶ ὅλα ὅσα φτιάχνει κανεὶς μὲ τέτοια στοιχεῖα, ὁ νοῦς τους ὁμως ἀδυνατεῖ
νὰ ἀντικρύσει καὶ νὰ θαυμάσει τὴ φύση τῆς ὁμορφιάς στὴν καθεαυτότητά της.

Πραγματικά, εἶπε, ἔτσι συμβαίνει.

Ἄλλοι, τώρα, εἶναι σὲ θέση νὰ πλησιάσουν τὴν ἴδια τὴν ὁμορφιά καὶ νὰ
τὴν ἀντικρύσουν στὴν καθεαυτότητά της, αὐτοὶ ἄραγε δὲν θὰ εἶναι σπάνιοι;

[c] Καὶ πολὺ μάλιστα.

Ἄλλοις λοιπὸν παραδέχεται ὅτι ὑπάρχουν ὁμορφα πράγματα, αὐτὴ κα-
θεαυτὴν ὁμως τὴν ὁμορφιά οὔτε τὴν παραδέχεται οὔτε καί, ἂν ἐπιχειρήσει
κάποιος νὰ τὸν ὀδηγήσει στὴ γνώση της, εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν ἀκολουθήσει —
ὁ ἀνθρώπος αὐτός, κατὰ τὴ γνώμη σου, ζεῖ στὸ ὄνειρο ἢ στὴν πραγματικότη-
τα; Καὶ πρόσεξε νὰ δεῖς. Ἡ κατάσταση τοῦ ὄνειρου δὲν εἶναι ἄραγε τοῦτο
ἐδῶ, δηλαδὴ ὅταν κάποιος, εἴτε στὸν ὕπνο του εἴτε στὸ ξύπνιο του, δὲν θεω-
ρεῖ ἓνα πράγμα ποὺ μοιάζει μὲ κάποιον ἄλλο ἀπλῶς ὁμοίον ἀλλὰ τὸ ταυτίζει μὲ
τὸ πράγμα μὲ τὸ ὁποῖο μοιάζει;

Ἐγὼ γοῦν ἄν, ἢ δ' ὅς, φαίην ὄνειρώπτειν τὸν τοιοῦτον.
Τί δέ; ὁ τάναντία τούτων ἠγοούμενός τέ τι αὐτὸ καλὸν
καὶ δυνάμενος καθορᾶν καὶ αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνου μετέ-
χοντα, καὶ οὔτε τὰ μετέχοντα αὐτὸ οὔτε αὐτὸ τὰ μετέχοντα
ἠγοούμενος, ὕπαρ ἢ ὄναρ αὐ καὶ οὔτος δοκεῖ σοι ζῆν;
Καὶ μάλα, ἔφη, ὕπαρ.
Οὐκοῦν τούτου μὲν τὴν διάνοιαν ὡς γινώσκοντος γνώμη
ἂν ὀρθῶς φαίμεν εἶναι, τοῦ δὲ δόξαν ὡς δοξάζοντος;
Πάνυ μὲν οὖν.
Τί οὖν ἐὰν ἡμῖν χαλεπαίνει οὔτος, ὃν φαμεν δοξάζειν
ἀλλ' οὐ γινώσκειν, καὶ ἀμφισβητῆ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγομεν;
ἔξομέν τι παραμυθεῖσθαι αὐτὸν καὶ πείθειν ἡρέμα, ἐπικρυ-
πτόμενοι ὅτι οὐχ ὑγιαίνει;
Δεῖ γέ τοι δῆ, ἔφη.
Ἴθι δῆ, σκόπει τί ἐροῦμεν πρὸς αὐτόν. ἢ βούλει ὦδε
πυιθανώμεθα παρ' αὐτοῦ, λέγοντες ὡς εἴ τι οἶδεν οὐδεὶς
αὐτῷ φθόνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἂν ἴδοιμεν εἰδότα τι. ἀλλ'
ἡμῖν εἰπέ τόδε· ὁ γινώσκων γινώσκει τί ἢ οὐδέν; σὺ οὖν
μοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρίνου.
Ἀποκρινοῦμαι, ἔφη, ὅτι γινώσκει τί.
Πότερον ὃν ἢ οὐκ ὄν;
Ὅν· πῶς γὰρ ἂν μὴ ὄν γέ τι γνωσθεῖη;
Ἰκανῶς οὖν τοῦτο ἔχομεν, κἂν εἰ πλεοναχῆ σκοποῖμεν,
ὅτι τὸ μὲν παντελῶς ὄν παντελῶς γνωστόν, μὴ ὄν δὲ
μηδαμῆ πάντῃ ἄγνωστον;
Ἰκανώτατα.
Εἶεν· εἰ δὲ δῆ τι οὕτως ἔχει ὡς εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι, οὐ
μεταξὺ ἂν κέοιτο τοῦ εἰλικρινῶς ὄντος καὶ τοῦ αὐ μηδαμῆ ὄντος;
Μεταξύ.

Ἐγὼ τουλάχιστον, εἶπε, θὰ ἔλεγα ὅτι ἓνας τέτοιος ἄνθρωπος ὄνειρεύεται.

Γιὰ δὲς ὁμως. Αὐτὸς πού, ἀντιθέτως, καὶ θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει κάτι καθαυτὸ
ὠραῖο [d] καὶ εἶναι ἱκανὸς νὰ τὸ διακρίνει καθαρά, καὶ αὐτὸ καὶ ὅσα ἔχουν
κάτι κοινὸ μὲ αὐτό, χωρὶς νὰ θεωρεῖ οὔτε ὅσα ἔχουν κάτι κοινὸ μὲ τὸ κα-
θαυτὸ ὠραῖο ὅτι ταυτίζονται μὲ αὐτὸ οὔτε πάλι τὸ καθαυτὸ ὠραῖο ὅτι ταυτί-
ζεται μὲ ὅσα ἔχουν κάτι κοινὸ μαζί του, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κατὰ τὴ γνώμη
σου ζεῖ στὸν κόσμῳ τῆς πραγματικότητος ἢ ὄνειρεύεται;

Ἀσφαλῶς στὸν κόσμῳ τῆς πραγματικότητος, εἶπε.

Θὰ ἦταν, ἔτσι, σωστὸ νὰ χαρακτηρίζαμε τὸ νοητικὸ ἐνέργημα τούτου ἐδῶ
τοῦ ἀνθρώπου ὡς γνώση, δεδομένου ὅτι αὐτὸς γνωρίζει κάτι, ἐνῶ τοῦ ἄλλου
ὡς γνώμη, δεδομένου ὅτι ἐκεῖνος ἀπλῶς νομίζει;

Βεβαιότατα, εἶπε.

Τί θὰ κάνουμε λοιπὸν ἂν δυσανασχετεῖ μαζί μας αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖο λέμε
ὅτι ἀπλῶς νομίζει κι ὅτι δὲν γνωρίζει, καὶ δὲν τὸ παραδέχεται πῶς λέμε ἀλή-
θεια; [e] Θὰ ὑπάρξει τρόπος νὰ τὸν μαλακώσουμε κάπως καὶ νὰ τὸν πείσουμε
ἡρεμα, κρύβοντάς του ὅτι δὲν εἶναι στὰ καλά του;

Πρέπει νὰ τὸ κάνουμε αὐτό, εἶπε.

Ἐμπρὸς λοιπὸν, δὲς τί θὰ τοῦ ποῦμε. Ἡ μήπως προτιμᾷς νὰ τοῦ ζητήσου-
με νὰ μᾶς δώσει αὐτὸς μιὰν ἀπάντηση, λέγοντάς του ὅτι ἂν ξέρει κάτι, χαλάλι
του, κι ὅτι θὰ ἔναι χαρὰ μας νὰ διαπιστώσουμε πῶς ἔχει κάποια γνώση; «Πές
μας ὁμως», θὰ τοῦ ποῦμε, «τοῦτο: Ὅποιος συμβαίνει νὰ γνωρίζει, γνωρίζει
κάτι ἢ δὲν γνωρίζει τίποτα»; Γιὰ ἀπάντησέ μου ἐσύ, Γλαύκων, ἀντὶ γιὰ ἐκεῖ-
νον.

Θὰ σοῦ ἀπαντήσω, εἶπε, ὅτι γνωρίζει κάτι.

Κάτι πού ἔχει ὑπόσταση ἢ κάτι χωρὶς ὑπόσταση;

[477a] Κάτι πού ἔχει ὑπόσταση· πῶς θὰ ἦταν δυνατόν νὰ καταστεῖ γνωστὸ
κάτι πού δὲν ἔχει ὑπόσταση;

Τοῦτο λοιπὸν εἶναι βέβαιο, ἀπὸ ὅποια ἄποψη κι ἂν τὸ ἐξετάσουμε, πῶς
ὅ,τι ἔχει πέρα γιὰ πέρα ὑπόσταση, μπορεῖ πέρα γιὰ πέρα νὰ κατακτηθεῖ γνω-
στικά, ἐνῶ τὸ ἐντελῶς ἀνυπόστατο εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστο· ἔτσι;

Βεβαιότατα.

Ὁραῖα· κι ἂν κάτι εἶναι ἔτσι φτιαγμένο ὥστε καὶ νὰ ἔχει καὶ νὰ μὴν ἔχει
ὑπόσταση, ἢ θέση του δὲν θὰ ἦταν ἀνάμεσα σ' αὐτὸ πού ἔχει ἀπολύτως ὑπό-
σταση καὶ σὲ αὐτὸ πού κατ' οὐδένα τρόπο ἔχει ὑπόσταση;

Ἀνάμεσα.